

Divi Thomae Aquinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impressionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum augeatur per additionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAEST. XXIII.

ARTIC. V.

In eodem 5. articulo pro reponione ad secundum, & tota hac materia, vide scripta super q. 2. Prima Secunda, ne eadem reparamus. Inde enim & corpus articuli &c. percepies facilis.

Hanc autem propinquitatem facit caritas, quia per ipsam mens Deo unitur: & ideo de ratione caritatis via, est, ut possit augeri. Si enim non possit augeri, iam cessaret via processus. Et ideo A post. charitatem, uiam nominat dicens ad Corinthi 2. Adhuc excellentiorem uiam uobis demonstro.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod caritati non conuenit quantitas dimensiva, sed ictum quantitas virtualis, quae non solum attendit secundum numerum obiectorum, ut scilicet plura, uel pauciora diligantur, sed etiam secundum intensiōē actus, ut magis, uel minus aliquid diligatur: & hoc modo virtualis quantitas caritatis augetur.

AD SECUNDVM dicendum, quod caritas est in summo ex parte obiecti, in quantum scilicet eius obiectum est summum bonum. Et ex hoc sequitur, quod ipsa sit excellentiōē alius uirtutibus: non tamen est caritas in summo quantū ad intensiōē actus.

AD TERTIUM dicendum, quod quidam dixerunt caritatem non augeri secundum suam essentiam, sed solum secundum radicationem in subiecto, uel secundum feruorem: sed hi propriam nocem ignorauerunt. Cum enim accidens sit, eius esse est inesse. Vnde nihil est aliud ipsam secundum essentiam augeri, quam eam magis inesse subiecto, quod est magis eam radicari in subiecto. Similiter etiam ipsa essentialiter est virtus ordinata ad actum: unde idem est ipsam augeri secundum essentiam, & ipsam habere efficaciam ad producendum feruoris dilectionis actum. Augetur ergo essentialiter, non quidem ita quod esse incipiat, uel esse desinat in subiecto, sicut obiectio illa procedit: sed ita quod magis, ac magis in subiecto esse incipiat.

D.3 15.8
1051.

ARTICVLVS V.

Vtrum caritas angeatur per additionem.

1.2. q. 52. ar.
2. & 1. diu. 17
q. 2. ar. 2. &
vir. q. 1. ar. 11
cor. & ad 10
& 12.
lib. 1. tex. 32
10.2.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur, quod caritas angeatur per additionem. Sicut enim est augmentum secundum quantitatem corporalem, ita secundum quantitatem uirtualem: sed augmentum quantitatis corporalis fit per additionem. dicit enim Philofophus * in primo de generatione, quod augmentum est praexistenti magnitudini additum. ergo etiam augmentum caritatis, quod est secundum uirtualem quantitatem, erit per additionem.

T2 Praet. Charitas in anima est quodam spirituale lumen, secundum illud 1. Ioan. 2. Qui diligit fratrem suum, in lumine manet: sed lumen crescit in aere per additionem, sicut in domo lumen crescit alia candela superaccensa. ergo etiam caritas crescit in anima per additionem.

T3 Praet. Augere caritatem, ad Dicū pertinet, sicut & ipsam creare, secundum illud 2. ad Corinth. 9. Augebit incrementa frugum iustitiae uestre: sed Deus primo infundendo caritatem, aliquid facit in anima, quod ibi prius non erat. ergo etiam augendo caritatem, aliquid ibi facit, quod prius non erat. ergo

charitas augetur per additionem. **S**ED CONTRA est quod caritas est simplex: autem additum simplici non quid maius, ut probatur in 3. * Phyl. ergo non augetur per additionem.

REPO. Dicendum, quod omnis additum ad aliquid. Vnde in omni additione saltem praeintelligere distinctionem communem additum alterante ipsam additionem, caritas addatur caritati, oportet praeintelligere additionem additum ut distinguantur, non quidem ex necessitate, sed ex facultate, saltem secundum intellectum. Posset omnium tantum quantitatem corporalem augere, sed non quam magnitudinem non prius existente, creatam: quae quamvis prius non fuerit in natura, habet tamen in se, inde eius diffinitio posita a quantitate, cui additur. Si ergo caritas caritati, oportet presupponere, ad minus, secundum intellectum, distinctionem unius caritatis de aliis. Atque autem informis est duplex. Una quidam speciem: alia autem secundum numerum distinctione quidam secundum speciem in hanc est secundum obiectorum diversitatem, et vero secundum numerum, est secundum numerum libicet. Potest ergo contingere, quod habitus per additionem augetur, dum ad quedam obiecta, ad quae prius non pertinet. Et sic augetur scientia Geometria in novo incipit scire aliqua geometricalia, sciebat. Hoc autem non potest dici de circa minima caritas, ut excedat ad omnia sunt ex caritate diligenda. Non ergo cum augmentatione caritatis potest intelligi, per distinctionem secundum speciem caritatis, cui additur. Reclinatur ergo, quod caritas ad caritatem ad caritatem, quod hoc caritas distinctione secundum numerum, quod secundum diversitatem subiectorum: sicut accedit per hoc, quod album additur albo, augmentatione non fiat aliquid magis, albus proposito dici non potest, quia subiectum non est nisi mens rationalis. Vnde tale caritatem fieri non possit, nisi per hoc, quod rationalis alteri adderetur: quod est impossibile, etiam si esset possibile, tale augmentatione foret diligenter, non autem magis diligenter, ergo, quod nullo modo caritas test per additionem caritatis ad caritatem, quidam ponunt. Sic ergo caritas augetur hoc, quod subiectum magis, ac magis parvum, est. secundum quod magis reductionem, illius, ac magis subditur illi. Hic enim effundit proprius cuiuslibet forme, quae immensissime huic forma totaliter confitit in receptibili. Et ideo cum magnitudinem caritatis esse ipsum formam, formam est materiam, ac magis inesse inceptibilis, non autem aliter aduocare. Hoc enim effectu si forma habet quantitatem ex seipso, non per comparisonem subiectum. Si ergo & caritas augetur, per additionem in subiecto, & hoc est ipsam secundum essentiam: non autem per hoc, quod datur caritati.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod caritas habet aliquid, in quantum est quantum in quantum est forma accidentalis. In quantum caritas habet, quod sit distinguibilis secundum numerum: & idco hoc modo, secundum numerum: & idco hoc modo, offici

In articulo nota in titulo Novitie, quod charitatem augeri per triplex intelligi potest. Vno modo effectus: & sic non est quod, quia sicut charitas non sit per actus nostrorum, sed a Deo, ita nec angelorum eodem, sed a Deo.

Alio modo interior, & hoc impliciter, uel membra solum: uel

memoria & effectus, hoc est, cum efficiatur augmentum. Et hoc modo, directe intelligitur in q. 5. ¶

Circumstancia quodlibet suo actu agentem. Secundum

autem tamen sensus extra questionem omnino non est ut in temporibus patet.

In eodem articulo in repositione ad pri-

mus Durandus obser-

vans occurrat in 1. ten-

tendit. q. 8. neq;

gains quodlibet actu charitatis mereri ali-

quem charitatem aug-

mentum. Et ratio sua

est: quia illi soli di-

gens et accipiens,

qui bene uirum iam accepit: sed habens habuum, & remisfe-

re ut illo, non debito-

modo uictor suo habuit, quia non p-

ortiorum actibus ip-

si habuit, ergo non

quodlibet actu chari-

tatis mererit aug-

mentum charitatis,

sed solum pro illos,

qui excellunt, vel

discrepant ipsum ha-

buum.

Ad hoc dicitur, quod cum in merito vita eterna claudatur meritorum augmentum, nam charitas vitoris, dum sit comprehensoris, ad terminum au-

genter perirent, mirum est, quomodo ite concedat, quod quo-

libet actu charitatis mererit vitam eternam, & non augmentum charitatis. Nec ualeat responso sua scilicet, quod maius est meritorum augmentum, & uitam eternam, quam uitam eternam: quoniam augmentum uite ordinatur ad augmentum terminum, ac per hoc in merito augmentum in termino, clauditur meritorum omnis augmentum, quia econtra: quia terminus augmenti ne-

cessario infert omnia praecedentia, & non econuerter, ut patet in

defensionibus a termino. Qui enim meretur episcopatus, mererit facerendum prauium. Vnde ad rationem in oppositum dicitur,

ratio autem est ex quatuor terminis, aut haberet fallam minorem:

quoniam concepia maiore, cum dicitur in minore, quod renunci-

vit habuum, non uitare eo debito modo aut intendit per ly, de-

modo id est bene & sic minor est fallax, quia uetus habitus

charitatis remisfe: bene eo uitare: quod ex hoc patet, q. p. illum

actum meretur uitam eternam. Iam enim etiam ipse conces-

sionis quodlibet actu charitatis mererit vitam eternam. Aut intendit

per ly debito modo, idem quod adequate, & sic argumentum

ex quatuor terminis, & nihil concludit, dum in maioru assump-

tu: ipsius bene uens accepit, dignus est accipiens: Et in minori non subsumitur. Sed remisfe agens, non adequate uti: acceptis: sed subsumitur. Sed remisfe agens, non adequate uti: acceptis &c.

In repositione ad secundum in eodem articulo. Durandus occurrit ibidem, nolens quod habitus acquisitus per quemlibet

dum sequentem angenter quia par ratio est de omnibus, & quia ratio est de intensione formarum in naturalibus & habituum

in anima: ita quod sicut unico actu generatur calor, & quilibet

simili calefactione angetur, ita in anima unico actu generatur

habitum, licet per modum dispositionis, & quilibet simili actu

angetur.

¶ Ad hoc dicitur, quod ista quæstio directe spectabat ad tertium arti-

c. 4. in prima tecumdem: sed non occurrit tunc Durandus. Vnde

hunc breuius dicitur: q. longe distat natura habitus in generatione

A & intentione, a naturis qualitatibus naturalium, ut patet ex eo, & naturalia non possunt affectatione causari, ut dicitur in secundo Ethic. Si infinites namque prædictar lapis sursum, non affueret affectum, aut diffueret descendere. Constat autem affuetudinem affectum importare.

Et p. hoc patet qua-

ta est differentia inter

generationem natu-

ralium qualitatibus, &

habituallibus, & si-

mile est de intentioni

bus earundem. Ut

tamen ex sensibili-

bus doctrina fiat, scilicet

quod quia unum-

quodque dum pati-

tur, dissimile actio-

ne est, passum autem

est simile, ut dicitur

in 2. de anima: & p-

oterea calidi exi-

entes non sentimus ca-

lidum extrinsecum,

nisi excellat nostrum

esse calidum: ideo in

anima nostra cum po-

tentia ad esse manife-

tum deducenda est

ad actum, oportet in

principio dissimile ef-

fe manufutudinis ra-

tioni, seu actuo.

Cum autem in ali-

quid manufutudinis deducenda est, puta, in

primum gradum, pos-

tea per actus similes

præcedentibus, sic

quod non procedunt

a maiori ratione, seu

actuo manufutudinis,

quam unus gradus,

potentia anima

ad esse manufutum

non patitur ab eis,

ut pote & similibus.

Sed cum actus adue-

nit a maiori ratione,

seu actuo manufutudinis, tunc utpote dissimilis, patitur, &

pasta fit similis, dum sit in actu secundi gradus, & sic deinceps.

Et quod diximus de manufutudinis habitu, simile est in aliis. Et ex hoc patet quanta sit differentia inter actus aliquam habitus puta, manufutudinis quod a uero intensiu emittetur. Nam actus remisfe quo dammodo dipontum ad augmentum, & quo dammodo ad diminutionem. In quantum enim in exercitu habuum illum, utpote illi similes, licet non perfecte firmant, aut firmum confessant habuum. In quantum vero deficitum a similitudine perfectionis habitus inclinat ad imperfectiorem gradum habium, quod est diponere ad diminutionem. Similecum ad simile inclinat. Actus autem adaequati habitu, qui habet disponit ad augmentum habitus, dum & illum firmant, aut confessant in fine perfectionis gradus potest perfecte similes perfectionis habitus, & anima potentia per hoc propinquior reditur ad ulterioris perfectionis gradum eiusdem habitus. Actus

autem excessentes perfectionis habitus utriusque actuum principij ipsius habitus excessum habentes, agent, seu intendant ipsum habutum.

Tunc enim potentia anima, que dissimilis actu erat manufutudini in tali gradu, patitur ab illius actu, per actus ab illi actu prouentibus, secundum quod excedit pastum adhuc non plene assimilatur ibi, & sit ei similius.

Ex his autem habet, quomodo sit, ut non sit inter naturalium & habituallium intensiones eadem ratio, & quod actu eliciti habitus ut sic, non augent habutum, sed aliqui disponunt ad diminutionem, & aliqui ad augmentum, & quod non est eadem ratio de omnibus actibus similibus, ex quibus fieri dicitur habutum.

Et quod illi soli actus similes agent, qui ab actu secundum id, quo excellit similitudinem pastum, ad eum procedunt. Hi in-

quid actu ut sic, sunt dissimiles principio augmenti, &

similes in fine eiusdem ipsi pasto, & illius habutui, & sic simile simili intenduntur, & augentur. Patet demum ex his sensibus articulis illius in prima secunda, & dictorum in eo.

Ad hunc siquidem sensum omnia reducenda sunt: quoniam hic est quod qd est rei huius, ut inducere facile potest manifestari. Vnde ex hoc

patet, quare calidum ut quatuor, non intendit, si apponat sibi calefa-

secunda Secunda S. Thomæ.